

РЕПУБЛИКА СРПСКА
ЈАВНА УСТАНОВА ГИМНАЗИЈА, БАЊА ЛУКА

ПРАВИЛНИК
О ЗАШТИТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

БАЊА ЛУКА, ЈУН 2023. ГОДИНЕ

На основу одредби члана 14. став 2. Закона о заштити на раду („Службени гласник Републике Српске“ број: 1/08), а у складу са одредбом члана 128. Закона о средњем образовању и васпитању („Службени гласник Републике Српске“, број: 41/18, 35/20 и 92/20), и одредби члана 24. Статута ЈУ Гимназија, Бања Лука, Школски одбор на 2. редовној сједници одржаној дана, 27.06.2023. године, доноси сљедећи:

ПРАВИЛНИК О ЗАШТИТИ И ЗДРАВЉУ НА РАДУ

I - ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1.

(1) Овим правилником, у складу са Законом, уређују се права, обавезе и одговорности у области заштите и здравља на раду радника код послодавца **ЈУ ГИМНАЗИЈА БАЊА ЛУКА** (у даљем тексту: послодавац) у циљу стварања сигурних услова рада а којима се обезбеђује безbjедност на раду, спречавање и отклањање опасности и штетности које могу проузроковати повреде на раду, професионална и друга оболења и оштећења здравља радника на раду и заштиту здравља и радне способности радника.

(2) Право на заштиту и здравље на раду у смислу овог закона имају: лица која су у радном односу код послодавца, укључујући и јавне службе, лица која су на стручном оспособљавању код послодавца без заснивања радног односа (волонтери), ученици и студенти који су код послодавца на практичној обуци, лица на професионалној рехабилитацији и друга лица која се по било ком основу рада налазе у просторијама и просторима послодавца (нпр. пословни сарадници, радници органа државне управе, корисници услуга, лица на организованој рекреацији и друга лица).

Члан 2.

- (1) Послодавац је дужан да обезбједи услове за организовање и спровођење заштите и здравља на раду полазећи од своје унутрашње организације и техничко-технолошких потреба.
- (2) Послодавац је дужан да у оквиру плана пословања или посебног плана мјера заштите и здравља на раду обезбједи потребна средства за спровођење и унапређивање заштите на раду са роковима за њихову реализацију.
- (3) Примјена мјера заштите и здравља на раду, у смислу овог правилника, не смије стварати трошкове за раднике.

Члан 3.

За спровођење заштите и здравља на раду одговорни су органи управе код послодавца, руководиоци организационих јединица и радник за обављање послова за заштиту и здравље на раду.

II - ДУЖНОСТ И ОДГОВОРНОСТИ ПОСЛОДАВЦА

Члан 4.

- (1) Послодавац је дужан да обезбиједи раднику рад на радном мјесту и у радној средини у којима су спроведене мјере заштите и здравља на раду и одговоран је за непримјењивање тих мјера.
- (2) Послодавац је дужан да обезбиједи да радни процес буде прилагођен тјелесним и психичким могућностима радника, а радна средина, средства за рад и средства и опрема за личну заштиту на раду буду уређени, односно произведени и обезбијеђени да не угрожавају заштиту и здравље радника и других лица.

Члан 5.

- (1) Послодавац је дужан да раднику одреди обављање послова на којима су спроведене мјере заштите и здравља на раду, обавјештава раднике и њиховог представника о увођењу нових технологија и средства за рад, као и о опасностима од повреда и оштећења здравља који настају њиховим увођењем,
- (2) Послодавац је дужан да оспособљава раднике за безбједан и здрав рад, обезбиједи коришћење средства и опреме за личну заштиту на раду, обезбиједи одржавање средства за рад и средства и опреме за личну заштиту на раду у исправном стању,
- (3) Посебна дужност послодавца јесте да ангажује овлашћену организацију са лиценцом ради спровођења превентивних и периодичних прегледа и испитивања опреме за рад, као и превентивних и периодичних испитивања услова радне средине, те да обезбиједи на основу акта о процјени ризика и оцјене службе медицине рада прописане љекарске прегледе запослених у складу са овим законом.
- (4) Послодавац мора обезбиједи пружање прве помоћи, као и да оспособи одговарајући број радника за пружање прве помоћи, спасавање и евакуацију у случају опасности и зауставти сваку врсту рада која представља непосредну опасност за живот или здравље радника.

Члан 6.

- (1) Послодавац је дужан да приликом организовања рада и радног процеса обезбиједи превентивне мјере ради заштите живота и здравља радника, као и да за њихову примјену обезбиједи потребна финансијска средства.
- (2) Превентивне мјере послодавац је дужан да обезбиједи прије почетка рада радника, у току рада, као и код сваке измјене технолошког поступка, избором радних и производних метода којима се обезбеђује највећа могућа заштита и заштита здравља на раду, заснована на примјени прописа у области заштите на раду, радног права, техничких прописа и стандарда, прописа у области здравствене заштите, хигијене рада, здравственог и пензијског и инвалидског осигурања.

Члан 7.

Послодавац није одговоран због непримјењивања мјера заштите на раду, ако је до повреде на раду радника дошло због немарног или крајње непажљивог поступања радника средствима заштите на раду и усљед околности изазваних вишом силом чије се посљедице упркос свим предузетим мјерама заштите и здравља нису могле избећи.

III - АКТ О ПРОЦЈЕНИ РИЗИКА

Члан 8.

(1) Послодавац је дужан да донесе акт о процјени ризика за сва радна мјеста у радној средини и да утврди начин и мјере за његово отклањање.

(2) Послодавац ће изменити акт из става 1. овог члана у случају појаве нове опасности и промјене нивоа ризика у процесу рада.

(3) Акт о процјени ризика заснива се на утврђивању могућих врста опасности и штетности на радном мјесту у радној средини, на основу којих се врши процјена ризика од настанка повреда и оштећења здравља радника.

Члан 9.

(1) Процјена ризика заснива се на систематском евидентирању и процјењивању свих штетних фактора у процесу рада, могућих врста опасности и штетности на радном мјесту и у радној средини које могу да проузрокују повреду на раду, професионално оболење или болест у вези са радом.

(2) Процјеном ризика сагледавају се организација рада, радни процеси, захтјеви рада средства за рад, сировине и материјали који се користе у технолошким и радним процесима, средства и опрема за личну заштиту на раду, као и други елементи који могу да изазову ризик од повреда на раду, професионалног оболења или болести у вези са радом.

Члан 10.

Поред општих података о послодавцу, акт о процјени ризика садржи:

- а) опис технолошког и радног процеса, опис средстава за рад и њихово груписање и опис средстава и опреме за личну заштиту на раду,
- б) преглед организације рада,
- в) препознавање и утврђивање опасности и штетности на радном мјесту и у радној средини,
- г) процјењивање ризика у односу на опасности и штетности,
- д) утврђивање начина и мјера за отклањање, смањење или спречавање ризика у односу на утврђене опасности и штетности, и
- ђ) закључак.

Члан 11.

(1) Послодавац одлуком о покретању поступка процјене ризика одређује једно или више лица одговорних за спровођење поступка процјене ризика у складу са овим правилником.

(2) За одговорно лице за спровођење поступка процјене ризика, послодавац може одредити искључиво лице са положеним стручним испитом и лиценцом за обављање послова заштите и здравља на раду.

(3) За вршење процјене ризика послодавац може да ангажује правно лице са лиценцом за обављање послова у области заштите и здравља на раду.

IV - ПРЕВЕНТИВНИ И ПЕРИОДИЧНИ ПРЕГЛЕДИ И ИСПИТИВАЊА ОПРЕМЕ ЗА РАД И УСЛОВА РАДНЕ СРЕДИНЕ

Члан 12.

(1) Послодавац је дужан да превентивним и периодичним прегледима и испитивањима опреме за рад, провјерава се и утврђује да ли су на опреми за рад, прописаним овим правилником, која се користи у процесу рада, примјењене мјере заштите и здравља на раду утврђене прописима у области заштите и здравља на раду, техничким прописима, стандардима и упутствима произвођача.

(2) Прегледе и испитивања опреме за рад врши правно лице са лиценцом за обављање послова прегледа и испитивања опреме за рад.

Члан 13.

Прегледима и испитивањима опреме за рад утврђује се да ли су на њој примјењене прописане мјере заштите на раду и то:

- а) да ли су средства рада и опрема постављена или уграђена према пројектној документацији,
- б) да ли постоје одговарајући уређаји за заштиту од опасности при раду,
- в) да ли су на средствима рада и опреми, односно на њиховим дијеловима настале промјене које представљају опасност по живот или здравље радника на раду,
- г) да ли се и у којим количинама јављају штетне материје и да ли су исправни уређаји за одвођење тих штетних материја,
- д) да ли средства рада и опреме стварају буку и вибрацију, којег интензитета и да ли су примјењене прописане мјере заштите од буке и вибрација,
- ђ) да ли је обезбеђена одговарајућа топлотна изолација,
- е) да ли су исправни заштитни уређаји за заштиту радне средине од штетних зрачења,
- ж) да ли су исправни уређаји за укључивање, односно искључивање из погона и сигналних и контролних уређаја и уређаја за управљање,
- з) да ли је обезбеђена исправност припадајућих инсталација и опрема за одвођење штетних материја, заштита електричних инсталација од директног или индиректног додира под напоном, механичка заштита, заштита од кратког споја и преоптерећења).

Члан 14.

(1) Превентивни прегледи и испитивања опреме за рад обављају се прије почетка коришћења, односно прије давања на употребу радницима, послије реконструкције или хаварије, као и прије почетка рада на новом мјесту рада, ако је опрема за рад премјештена са једног на друго мјесто.

(2) Периодични прегледи и испитивања опреме за рад обављају се у року који је утврђен техничким прописима и стандардима или који је одређен упутством произвођача, а најкасније у року од три године од дана претходног прегледа и испитивања, осим периодичних прегледа и испитивања привремене електричне инсталације са уређајима, опремом и прибором, који се обављају у року од годину дана од дана претходног прегледа и испитивања и периодичних прегледа и испитивања опреме за рад коју послодавац утврди актом о процјени ризика, који се обављају у року утврђеним тим актом.

Члан 15.

(1) Превентивним и периодичним испитивањима услова радне средине провјерава се и утврђује да ли су на радном мјесту у радној средини примјењене мјере заштите и заштите здравља на раду утврђене Законом о заштити на раду

(2) Испитивање услова радне средине може да врши правно лице са лиценцом за обављање послова испитивања услова радне средине.

Члан 16.

Испитивања обухватају:

- а) микроклиму (температура, брзина струјања и релативна влажност ваздуха, и топлотно зрачење),
- б) хемијске штетности и физичко - хемијске штетности (гасови, паре, димови и прашине),
- в) физичке штетности (бука, вибрације, електромагнетна зрачења и барометарски притисак),
- г) освјетљеност,
- д) биолошке штетности.

Члан 17.

(1) Превентивна испитивања услова радне средине обављају се у року од шест мјесеци од почетка рада радног, односно технолошког процеса реконструкције објекта у ком се обавља радни процес (уређаја за гријање, вентилацију или климатизацију) или замјене техничких капацитета којима се мјењају услови рада.

(2) Периодична испитивања услова радне средине обављају се на радном мјесту у радној средини у року од три године од дана претходног испитивања, уколико актом о процјени ризика није предвиђен краћи рок.

V - ОСПОСОБЉАВАЊЕ РАДНИКА

Члан 18.

(1) Послодавац је дужан да изврши оспособљавање радника за безbjедan и зdrav rad приликом zасnивањa radnog odnosa, односно premjешtaјa na druge poslove, prilikom uvođenja novih tehnologija ili novih sredstava za rad, kao i prilikom promjene procesa rada koji može prouzrokovati promjenu mjera za bezbjedan i zdrav rad.

(2) Oспособљавaњe za bezbjedan i zdrav rad zaposlenog mora da bude priлагођeno specifičnostima njegovog radnog mјesta.

(3) Oспособљавaњe iz stava 1. ovog člana послодавац обезbjеđuje u toku radnog vremena, a troškovi oспособљавaњa ne mogu biti na teret radnika.

Члан 19.

(1) Oспособљавaњe radnika za bezbjedan i zdrav rad послодавац обавља teorijski i praktično.

(2) Provjera teorijske i praktične oспособљenosti запосленог за bezbjedan i zdrav rad обавља се на radnom mјестu.

(3) Pериодичне provjere oспособљenosti za bezbjedan i zdrav rad radnika koji radi na radnom mestu sa повећаним ризиком врше се на начин и по поступку утврђеним актом о процјени ризика.

VI - ПРАВА И ДУЖНОСТ РАДНИКА

Члан 20.

(1) Radnik ima право и дужност да се прије почетка рада упозна са мјерама заштите и зdravљa na radu na poslovima ili na radnom mјестu na koje је одређен, као и да се оспособљава за њихово спровођење.

Члан 21.

Радник има право да послодавцу даје прједлоге, примједбе и обавјештења о питањима заштите и здравља на раду и да контролише своје здравље према ризицима радног мјеста, у складу са прописима о здравственој заштити.

Члан 22.

Радник има право да одбије да ради:

- а) ако му пријети непосредна опасност по живот и здравље због тога што нису спроведене прописане мјере за заштиту и здравље на радном мјесту на које је одређен, све док се те мјере не обезбиједе,
- б) ако му послодавац није обезбиједио прописани љекарски преглед или ако се на љекарском прегледу утврди да не испуњава прописане здравствене услове, за рад на радном мјесту са повећаним ризиком,
- в) ако у току оспособљавања за безbjедan и зdrav rad nije upoznat sa svim vrstama rizika i mjerama za njihovo otklaňaњe, na poslovima ili na radnom mjestu na koje ga je послодавац odredio,
- г) дуже од пуног радног времена, односно ноћу, ако би према оцјени службе медицине рада, такав rad mogao da pogaša njegovo zdravstveno stanje,
- д) на средству за rad na kojem nisu primijeđene propisanе mjere za zaštitu i zdravlje na radu.

Члан 23.

(1) Радник је дужан да примјењује прописане мјере за безbjедan и зdrav rad, da namjenjski koristi средства за rad i opasne materije, da koristi propisana sredstava i opremu za lichnu zaštitu na radu i da sa njima pажљivo rukuje, da ne bi ugrozio svoju zaštitu i zdravlje, kao i zaštitu i zdravlje drugih лица.

(2) Прије почетка рада, радник је дужан да прегледа своје радно мјесто, укључујући и средства за rad која користи, као и средства и опрему за личну заштиту на radu, и да у случају уочених недостатака одмах обавијести послодавца или друго овлашћено лице.

(3) Прије напуштања радног мјеста радник је дужан да радно мјесто и средства за rad остави у stanju koje ne ugrožava druge radnike.

(4) O неправилностима, штетностима, опасностима или другој појави која би на радном мјесту могла да угрози његову заштиту и здравље или заштиту и здравље других радника, радник ће одмах обавијестити послодавца

Члан 24.

Радник је дужан да сарађује са послодавцем и радником за заштиту и здравље на раду, да би се спровеле прописане мјере за заштиту и здравље на poslovima na kojima radi.

VII - ОРГАНИЗОВАЊЕ ПОСЛОВА ЗАШТИТЕ ЗДРАВЉА НА РАДУ

Члан 25.

(1) Послодавац је дужан да организује послове за заштиту и здравље на radu.

(2) За обављање послова заштите и здравља на radu послодавац ангажује овлашћене организације које имају лиценцу.

(3) Послове из става 2. овог члана може да обавља радник који има одговарајућу стручну спрему и положен стручни испит у складу са законом.

Члан 26.

(1) Послодавац је дужан да омогући раднику за заштиту и здравље на раду независно и самостално обављање послова у складу са овим правилником и приступ свим потребним подацима у области заштите и здравља на раду.

(2) Радник за заштиту и здравље на раду непосредно је одговоран послодавцу код кога обавља те послове и не може да трпи штетне посљедице ако свој посао обавља у складу са овим правилником.

(3) Послодавац је дужан да обезбиједи усавршавање знања у области заштите и здравља на раду раднику кога одреди за обављање тих послова.

Члан 27.

Послодавац који за обављање послова заштите и здравља на раду ангажује овлашћену организацију, дужан је да ту организацију претходно упозна са технолошким процесом, ризицима у процесу рада и мјерама за отклањање ризика.

Члан 28.

За обављање послова заштите здравља запослених на раду послодавац ангажује службу медицине рада.

Члан 29.

Послодавац је дужан да раднику на радном мјесту са повећаним ризиком прије почетка рада обезбиједи претходни љекарски преглед, као и периодични љекарски преглед у току рада.

VIII - ПРЕДСТАВНИК РАДНИКА ЗА ЗАШТИТУ И ЗДРАВЉЕ НА РАДУ

Члан 30.

Код послодавца који запошљава 15 или више радника а код којег није организован синдикат, радници имају право да изаберу повјереника радника за заштиту и здравље на раду.

Члан 31.

Повјереник радника за заштиту и здравље на раду има права и дужности утврђене законом и другим општим актима послодавца.

Члан 32.

(1) Представник запослених има право да учествује у разматрању свих питања која се односе на безбедност и здравље на раду.

(2) Представник запослених најмање једном годишње доставља запосленима и синдикату извештај о стању и предузетим мерама у области безбедности и здравља на раду код послодавца.

IX - ЕВИДЕНЦИЈА, САРАДЊА И ИЗВЈЕШТАВАЊЕ

Члан 33.

Послодавац је дужан да води и чува евиденције о:

- а) радним мјестима са повећаним ризиком,
- б) радницима распоређеним на радна мјеста са повећаним ризиком и љекарским прегледима радника распоређених на та радна мјеста,
- в) повредама на раду, професионалним оболењима и болестима у вези са радом,
- г) радницима оспособљеним за безbjедan и зdrav rad,
- д) опасним материјама које користи у току рада,
- ђ) извршеним испитивањима радне средине,
- е) извршеним прегледима и испитивањима опреме за рад и средстава и опреме за личну заштиту на

раду,

ж) пријавама поднијетим надлежној инспекцији рада и надлежном органу за унутрашње послове о смртним, колективним или тешким повредама на раду, професионалним оболењима и оболењима у вези са радом.

X – НАДЗОР

Члан 34.

Инспекцијски надзор над примјеном мјера о заштити и зdravљу на раду прописаним овим правилником врши орган надлежан за инспекцијске послове посредством инспекције рада.

XI - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 36.

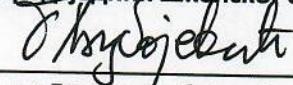
Овај правилник ступа на снагу осмог дана од дана објављивања на огласној табли послодавца.

Број: 01-1492.4/23

Дана: 27.06.2023. год.

Предсједник Школског одбора

mr Бранка Љубојевић, проф.

ПРИЛОГ:

Табела 1. Попис личних заштитних средстава са роковима употребе

РЕД. БР.	НАЗИВ РАДНОГ МЈЕСТА	НАЗИВ СРЕДСТВА (ОПРЕМЕ)	КОМАДА (ПАРИ)	РОК УПОТРЕБЕ
1.	ДОМАР	-радни мантил -заштитне рукавице -заштитне ципеле	1 по потреби 1	12 мјесеци по потреби 12 мјесеци
2.	ЧИСТАЧИЦА	-радни мантил -радне ципеле (кломпе) -рукавице (гумене)	1 1 пар по потреби	12 мјесеци 12 мјесеци по потреби
3.	ЧИСТАЧ	-радни мантил -заштитне рукавице -заштитне ципеле -штитник за лице (при кошењу траве)	1 по потреби 1 По потреби	12 мјесеци по потреби 12 мјесеци По потреби
4.	ЛАБОРАНТ	-радни мантил -радне ципеле -рукавице -маске -заштитне наочале	1 1 пар по потреби по потреби по потреби	12 мјесеци 12 мјесеци по потреби по потреби по потреби

Овај Правилник објављен је на огласној плочи Школе дана, 28.06.2023. године, а
ступио је на снагу дана, 07.07.2023. године.

Секретар школе

Мирко Ратковић
Мирко Ратковић, дипл. правник